

לאחר שזקני בית הדין הגדול מדדו מה העיר הקרובה אל החלל, יוצאים בית הדין של אותה העיר לערוף את העגלה בנחל איתן. בכמה תנאים צריכה העגלת בקר לעמוד: א. לא משכה בעול. ב. בת שנתה. ומום אינו פוסל בה.

הגמרא משווה (בק"ו ובגזירה שווה) את עגלת הבקר לעוד שני סוגי פרים: א. פרה אדומה. ב. קדשים.

פרה אדומה אסור שיהיה בה מום, ויעלה עליה עול, אך אין לה הגבלת שנים (עדיף שלוש או ארבע). לעומת זאת פר הקדשים, מותר שיעלה עליו עול, ואין לו הגבלת שנים, אך אסור לו להעלות מום.

הייחודיות של עגלה ערופה היא שאין המום פוסל בה. ע"כ שואלת הגמרא מדוע שלא נחמיר מק"ו שמום יפסול בעגלה ערופה (שם מו.):

ויהא מום פוסל בעגלה מקל וחומר, ומה פרה שאין השנים פוסלות בה - מום פוסל בה, עגלה ששנים פוסלות בה - אינו דין שיהא מום פוסל בה! שאני התם, דאמר קרא: אשר אין בה מום, בה מום פוסל, ואין מום פוסל בעגלה.

הגמרא בחולין (יא.) לומדת שהעגלה הערופה צריכה להיות שלמה ולא טריפה, וכך פסק הרמב"ם (רוצח ושמירת הנפש פ"י ה"ב):

עגלה ערופה בת שתי שנים או פחות אבל אם היתה בת שתי שנים ויום אחד פסולה, ואין המומין פוסלין בה, ואעפ"כ אם היתה טריפה פסולה, כפרה נאמר בה כקדשים.

כלומר, למדים טריפה בעגלה ערופה מפרי הקדשים, אך אין המום פוסל בעגלה. והקשה הקרן אורה, מדוע לא למדים גם מום מהקדשים בק"ו, וזה לשונו (ד"ה ויהא):

ויש לדקדק אמאי לא יליף עגלה בק"ו מקדשים שאין העבודה פוסל בהם? וגם איכא קדשים שאין השנים פוסלין בהם אפ"ה המום פוסל בהם. עגלה שהשנים פוסלין בה ועבודה פוסלת בה אינו דין שהמום תפסל בה?!

תירץ הקרן אורה שיש לחלק בין מום לטריפה, וזה לשונו (שם):

וי"ל דלענין מום ליכא למילף בק"ו מקדשים דקדשים שאני שהם **קרבנות שמים**. ואיכא משום הקריבהו נא לפחתך כו'.

קרבנות קדשים הם עומדים בבין האדם למקום, כלומר, צריך האדם להביא את הקרבנות המשובחים והתמימים (שנאמר "הקריבהו נא לפחתך, הירצך או הישא פניך?!" מלאכי א, ח). אך טריפה היא מדין אחר לגמרי שננסה בענ"ד לבאר בהמשך. בחילוק דומה, ביאר בספר 'יהגה אריה' מדוע אפשר להביא פרה אדומה זקנה מה שאין בקדשים (פרה א, א):

ובתחילה רציתי לומר שזקן חולה ומזוהם אינו פסול **בגוף הקרבן**, אלא הוא פסול **במעשה ההקרבה** דהיינו שזקן חולה ומזוהם אינו ראוי להיקרב **לפני השם**. אבל פרה אין לה רק דיני קרבן מה שנוגע לגוף הפרה עצמה אבל הקרבת קרבן אין לה כלל, ולפיכך הזקנה כשרה.

כלומר, בזקנה אין פסול בגוף הקרבן, אלא רק במעשה הקרבן שלא ראוי להקריבו לפני ה'. כך גם ההבדלה בין בהמה בעלת מום, לטריפה. בבהמה בעלת מום אין בעיה בגוף הקרבן, אלא רק במעשה ההקרבה. אך בטריפה יש בעיה בגוף הקרבן, שהרי אין היא יכולה לחיות כלל (ע"כ צריך לימוד מיוחד בפרה אדומה שמום פוסל בה).

יש לסכם את הדברים כך: א. פרת קדשים היא **בין האדם למקום**, ע"כ חל בה הדין של הקריבהו נא לפחתך וכו'. ב. פרה אדומה היא **בין האדם לעצמו**, שיהיה האדם טהור (ואין דין הקריבהו נא לפחתך חל בה). ג. עגלה ערופה היא בין **האדם לחברו**, כל דין עגלה ערופה הוא מפגם שנוצר בחברה. ע"כ אין דין הקרב נא לפחתך, שאין העגלה עולה כקרבן רגיל, אלא היא מסמלת את האדם שנהרג, כמו שאומרים חז"ל (שם מו.):

א"ר יוחנן בן שאול: מפני מה אמרה תורה הביא עגלה בנחל? אמר הקדוש ברוך הוא: **יבא דבר שלא עשה פירות ויערף במקום שאין עושה פירות**, ויכפר על מי שלא הניחו לעשות פירות. מאי פירות? אילימא פריה ורביה, אלא מעתה, **אזקן ואסריס** ה"נ דלא ערפינן! אלא מצות.

כלומר, אפילו אנשים בעלי מום עורפים את העגלה, ולא סתם עגלה אלא שהיא בעצמה יכולה להיות בעלת מום. אך סוף סוף אסור לה להיות טריפה, משום **שטריפה היא מחוסרת חיים**. אדם בעל מום יכול לעשות פירות בעולם הזה, ע"כ תבוא העגלה שמסמלת את תחילת החיים בכל גווניה, ויערפו אותה, ללא שסחבה עול שיוצר בעולם, ובמקום מבודד מיצירה ועשייה. האומה הישראלית מבודדת את מקרה הרצח האיום, ומקדשת את החיים ועשיית הפירות בעולם, אין מקום לחסרון חיים בחברה.